

Osvrt na V. evropsku konferenciju o duvanu i zdravlju (ECTO),

28-30. mart 2011. Amsterdam, Holandija

Nada Kosić Bibić¹

¹*Zavod za javno zdravlje Subotica*

Evropska konferencija o duvanu ili zdravlju je održana u Amsterdamu od 28. do 30. marta 2011. godine u Hotelu *Krasnopoljski* u Amsterdamu. Na Konferenciji je bilo 620 učesnika iz različitih zemalja Evrope i sveta (iz Amerike, Australije, Novog Zelanda, Indonezije, Azije, Afrike...). Iz Srbije je bilo sedam učesnika i svi su članovi Republičke stručne Komisije za prevenciju upotrebe duvana Ministarstva zdravlja Republike Srbije.

Program se odvijao kroz plenarne i paralelne sesije u šest odvojenih sala, kroz brojne radionice, simpozijume, panel diskusije... Na Konferenciji je izloženo oko 170 postera. Predstavnici iz Srbije su uzeli aktivno učešće u poster sesijama. Autor ovog članka je ujedno i prvi autor rada *Zastupljenost pušenja među zdravstvenim profesionalcima kao izazov za obavljanje profesionalne uloge*, koji je kao najuspešniji poster na Konferenciji dobio prvu nagradu.

Konferencija je pružila priliku da se razmotre svi aspekti kontrole duvana. Na prvom mestu zdravstveni aspekt koji uključuje posledice upotrebe duvanskih proizvoda i izloženosti duvanskom dimu. Uvek je vrlo interesantan ekonomski aspekt koji kao ključno pitanje postavlja: kako se vrednuje ljudski život? Dobro je poznato da i u najbogatijim društvima postoje socijalne razlike, te su na Konferenciji bili nezaobilazni socijalni aspekti, kojima se razmatrala povezanost socijalnih nejednakosti i pušenja. Profesorka Amanda Amos, sa Univerziteta u Edinburgu, iznela je rezultate istraživanja koji nedvosmisleno ukazuju da je životni vek siromašnih pušača ne samo kraći, nego su oni više godina života bolesni i onesposobljeni. Kako dopreti do „teško uhvatljive“ populacije? Učesnici sesije o socijalnim nejednakostima ukazali su na mogućnosti dostizanja jednakosti u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu svih populacionih grupa. Za podršku smanjenju socijalne nejednakosti, u Edinburgu su ranjivoj grupi socijalno depriviranih uveli „podsticaj“ u vidu markica za hranu u toku 20 nedelja, i kontrolisali apstinenciju smokilajzerom.

Zaštita životne sredine, danas u žiži interesovanja različitih disciplina i sektora, imala je svoje mesto i na ECTOH-u. Razmatrani su različiti uticaji duvana i duvanskih proizvoda na životnu sredinu - od uzgoja duvana, zagađenja, požara...

Bolnice bez duvanskog dima u Evropi danas su stvarnost, ipak za mnoge još uvek cilj koji tek treba dostići.

Meni su posebno interesantne bile sesije o strategijama i taktikama koje primenjuju duvanske industrije (DI) radi minimiziranja legislative bez duvanskog dima u Evropi. Neke od njih su:

- DI teži da stvori iluziju kod ljudi da je država koja sprovodi mere kontrole duvana protiv pušača, a da se duvanska industrija bori za njih.
- DI će napasti svaku delotvornu politiku kontrole duvana koju država želi da uvede (jer joj ugrožava profit).
- DI sve više koristi treće strane da lobiraju za nju, i proširuje njihov spektar npr. *Coca-Cola*, *Johnsons & Johnsons*, *KPMG*, *Bayer*...
- DI sve češće pokreće prava pitanja u odnosu na države i njihove zakone, a tipičan argument je „kršenje prava na intelektualnu svojinu“ u čemu, takođe, imaju svoje zastupnike – jedan od najpoznatijih je *AmCham*.
- DI koristi „denialism“, poricanje kao taktiku (teorija zavere, selektivno biranje naučnih istina i lažnih stručnjaka, traženje apsolutne istine, vređanje...).

U vezi sa primenom člana 5.3 Okvirne konvencije o kontroli duvana SZO, potrebno je da sve zemlje u nacionalnu regulativu ugrade odredbe koje se odnose na mešanje duvanske industrije u politike kontrole duvana, kao i odredbe po kojima je DI dužna da vladi dostavlja podatke o visini sredstava koje troši na oglašavanje, sponzorstvo, aktivnosti korporativne društvene odgovornosti i sl.

Na MIRO simpozijumu *The state of the art and challenges in smoking cessation: United Kingdom vs the Netherlands* kolege iz Engleske i Holandije su iznele svoja iskustva, uspehe i izazove u programima za odvikavanje od pušenja. Diskusija svih učesnika pružila je uvid u modele koje sprovode druge zemlje iz okruženja.

U okviru sesije *Youth prevention predictors* razmatrana su iskustva Namačke na programima koji su usmereni prema mladima i pušačima među njima, tj. o preventivnim programima i programima za odvikavanje od pušenja. Ukazano je da najveći problem u odvikavanju od pušenja kod mladih predstavlja motivacija.

Na radionici *Tobacco control campaign development* i sesiji *Effects of mass media campaigns* predstavljeni su i uloga medijskih kampanja u okviru mera za uspostavljanje kontrole duvana, kao i njihovo planiranje i dizajniranje, iskustva iz različitih zemalja (Australije, Engleske, Švajcarske, Rusije i Poljske), evaluacija medijskih kampanja i na kraju vežba u okviru koje su svi učesnici radionice imali priliku da isplaniraju vlastitu medijsku kampanju.

Posebno mesto je dato implementaciji Okvirne konvencije o kontroli duvana (FCTC) Svetske zdravstvene organizacije u Evropi, a plenarnu sesiju je vodio Loran Hjuher (Laurent Huber), ugledni stručnjak u kontroli duvana. *Okvirna konvencija, dalja perspektiva i političke opcije* i *Unapređenje pristupa u kontroli duvana* su bile vrlo posećene sesije koje su vodili priznati stručnjaci u oblasti kontrole duvana Florens Berteleti-Kemp (Florence Berteletti-Kemp) i Nil Kolišav (Neil Collishaw).

Na *Pfizer* symposium-u *EQUIPP on FCTC article 14*, profesori Luk Klensi (Luke Clancy), Vitold Zatonski (Witold Zatonski) i dr Lies van Genip (Lies van Gennip) izneli su podatke o progresu u Evropi u okviru programa za odvikavanje od pušenja i predstavili rang listu 30 zemalja Evrope po uspešnosti u sprovođenju sveukupnih mera za uspostavljanje kontrole duvana. Vodeće su bile: Engleska, Irska, Norveška, Turska i Island. Na začelju su bile: Nemačka, Mađarska, Češka, Luksemburg, Austrija i Grčka.

Efektivne mere kontrole duvana čije uspešno sprovođenje predstavlja osnovu za rangiranje zemalja su:

- povećanje taksi i cena cigareta (15 \$ u Australiji, 8.4€u Španiji, 7.5 €u Francuskoj, a od članica EU najskuplje su u Velikoj Britaniji)
- mere zabrane pušenja na javnim i radnim mestima
- bolje informisanje javnosti (medijske kampanje i istraživanja u vezi sa njima)
- zabrana reklamiranja i promocije duvanskih proizvoda
- veća zdravstvena upozorenja na duvanskim proizvodima (*plain packaging* - bezlična pakovanja)
- razvoj mreže servisa i programa za odvikavanje od pušenja (povećanje pristupa farmaceutskim sredstvima)

Poslednja plenarna sesija *Australia's plain packaging* je bila naročito interesantna, a organizovana je kao okrugli sto sa ekspertima iz Australije, Engleske, Kanade i Amerike, koji su

iznosili dosadašnja iskustva svojih zemalja na sprovođenju mera kontrole duvana i buduće planove.

Učešće na Konferenciji učesnicima je omogućilo sticanje novog znanja, razmenu iskustva i učenje kroz iskustva drugih, kao i sticanje novih veština. Na kraju bih rekla da je danas, zbog visokih kotizacija i putnih troškova, privilegija imati mogućnost da se prisustvuje međunarodnim skupovima, a biti zapažen i dobiti nagradu na ovakvom skupu je uspeh koji će delegacija iz Srbije, verujem, s ponosom pamtiti.

Smoking prevalence among health care professionals as a challenge in the professional role

Nada Kosic Bibic¹, Andjelka Dzeletovic², Radmila Pavic³, Srmena Krstev⁴

¹Institute of Public Health of Subotica, Serbia; ²Institute of Public Health of Serbia „Dr Milan Jovanovic Batut“, Serbia;

³Primary Health Care of Subotica, Serbia; ⁴Serbian Institute of Occupational Health „Dr Dragomir Karajovic“, Serbia

SUMMARY

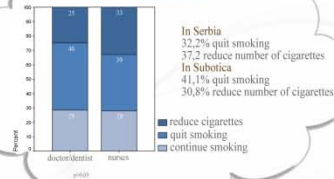
This work investigates the prevalence of smoking among health care workers (HCW) in the Primary Health Care Center (PHCC) of Subotica. The results of this survey enable the recognition of challenges in professional role of health care workers related to the implementation of tobacco control measures. In order to perform their professional activities without behavioral barriers, health care workers need to accommodate their behavior to professional ethics.

CONCLUSION

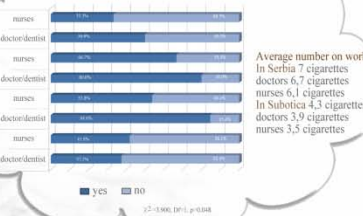
There is a high smoking prevalence among health care workers in spite of the reduction of the prevalence rate compared to the year 2003, when the survey was carried out for the first time. Smoking prevalence rates are similar to that on the national level. Health care institutions and health care workers play the key and leading role in numerous activities and measures in tobacco control within the population, such as to provide smoke free workplaces as well as cessation activities to help people who want to quit smoking. A serious problem to fulfill this task is a high prevalence of smoking among health professionals.

The future intentions with smoking?

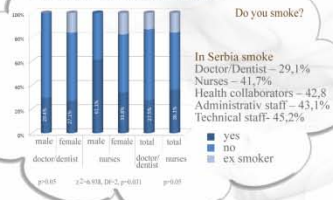

Is the smoking problem on the work?

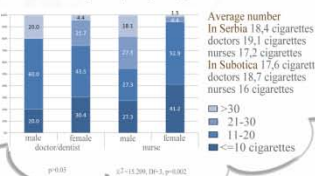
Average number on work
In Serbia 7 cigarettes
doctors 6,7 cigarettes
nurses 6,1 cigarettes
In Subotica 4,3 cigarettes
doctors 3,9 cigarettes
nurses 3,5 cigarettes

Smoking status and occupation and gender

RESULTS

Number of cigarettes per day among health workers

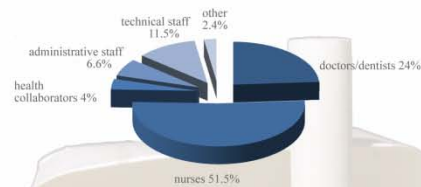

Average number
In Serbia 18,4 cigarettes
doctors 19,1 cigarettes
nurses 17,2 cigarettes
In Subotica 17,6 cigarettes
doctors 18,7 cigarettes
nurses 16 cigarettes

METHOD

The survey was carried out to assess smoking prevalence of the representative sample of health institutions in Serbia in 2009 using standardized methodology. This paper will present results of the research related to the health care workers in Subotica's PHCC that was a part of the total sample of the health institutions. When the survey was conducted on the work were 492 workers and 425 gave back the questionnaire. The response rate was 86,4%. 2/3 of the survey sample was health care workers (321):

- * 102 and 219
- * 70 (16,5%) and 355 (83,6%)
- * average worker's age was 43,9 years
- * average length of the years of employment was 20,8 years

INTRODUCTION

The latest study conducted in Serbia shows that one third of the population smokes (2006). Research on the prevalence of smoking among health care workers was conducted in certain health care institutions, the result of which confirm a high rate of smoking among health care workers or an even higher one than in the general populace. The role which health care workers have in the process of implementing tobacco control measures was the motive for carrying out the research, which would confirm the politics and practice in health care institutions of Serbia and the prevalence of smoking among the employees, for the purpose of preparing programs and activities which would keep health care institutions smoke free.

Contact: Institute of Public Health of Subotica, Serbia, Phone: +381 24 601 009, E-mail: info@zjps.rs

